

5. Цивільний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 5.10.2019).
6. Мироненко Н.М. Правові проблеми захисту авторського права. Еволюція цивільного законодавства: проблеми теорії і практики: Матеріали міжнародної наук.практ. конф. Київ: Акад. правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва, НДІ інтелектуал. власності, Нац. юрид. акад. ім. Я. Мудрого, 2014. 449 с.
7. Рудник Т.В. Деякі проблеми захисту авторського права в Україні. *Проблеми галузей юридичної практики. Юридичний вісник.* №1(10). 2009. С.76.
8. Штефан О. Дещо до питання про порушення в сфері авторського права. Теорія і практика інтелектуальної власності .2009. С. 9.

Хом'юк С.В.
*студент юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету.*
*Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри безпеки,
правоохоронної діяльності та фінансових розслідувань ТНЕУ
Олійничук О. І.*

ГРАЛЬНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ ЕФЕКТИ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ

В умовах сучасного стану дефіциту державного бюджету, нестабільності економічного розвитку держави та значної частки тіньової економіки питання легалізації грального бізнесу є особливо актуальним для нашої держави, але чи призведе до виключно до позитивних наслідків не видається можливим. Заборона грального бізнесу та його криміналізація призвели до багатьох зумовили негативні ефекти, зокрема: зникнення додаткових джерел доходів до державного бюджету, втрату легальних робочих місць, зменшення довіри частини суспільства до держави, відхід у тіньову діяльність великої кількості підприємців з даної сфери. Досліджувана діяльність є фактично незаконною, надходжень до бюджету не приносить, натомість сприяє поширенню та фінансуванню корупції та організованих злочинних групувань, злочинності, порушенню норм законодавства, підвищенню рівня лудоманії – залежності від азартних ігор [3].

Законом України «Про заборону грального бізнесу України» від 2009 року введено обмеження щодо здійснення грального бізнесу на території України для захисту моральності та здоров'я населення, захисту прав і свобод громадянина, заборони використання майна на шкоду людині і суспільству [4]. Ця діяльність пов'язана з організацією, проведенням чи наданням можливості брати участь в азартних іграх у казино, на гральних автоматах, комп'ютерних симуляторах, у букмекерських конторах, інтерактивних закладах чи у електронних казино. Основною суттю та правилом азартних ігор є обов'язкова сплата гравцем грошей, також через систему електронних платежів, що дозволяє учаснику, як отримати виграш у будь-якому вигляді, так і не отримати його від випадковості.

Законом України «Про державні лотереї» від 2012 року державою було монополізовано лотерейний ринок і тим самим заборонено організацію та

проведення лотерей, які не мають статусу державних. Міністерство фінансів України здійснює ліцензування грального бізнесу, а розмір плати за видачу ліцензій встановлює Кабінет Міністрів України [2].

Попри заборону грального бізнесу в Україні питання його легалізації час від часу є на піку актуальності. Протягом останніх років ВРУ зареєструвала декілька законопроектів на тему відміни заборони даного виду економічної діяльності, але все ж це питання і надалі залишається невирішеним. Незважаючи на всі заборони в Україні, все ж діють підпільні казино та інші гральні заклади, і це можна пов'язати з нечітко визначеним правовим регулюванням [7]. Приблизно 30000 гральних об'єктів (букмекерських контор, віртуальних казино) існує на сьогодні. З них тільки 5000 мають всі дозвільні документи та працюють легально. Основними центрами є Львів, Харків та Одеса по 2-5 на місто, а у Києві 30 – VIP казино і 20 гральних автоматів. За оцінками експертів, 1 мільярд доларів у рік – це приблизний дохід нелегальних коштів здобутий цими об'єктами [1]. Відповідно більшість існує у тіні, і для свого існування їм потрібно платити особам, які допоможуть забезпечувати функціонування. Приблизно 450000 доларів за місяць платять за своє «прикриття» казино, та 15000 доларів з одну залу гральних автоматів. Якщо підрахувати виплату 10 повноцінних казино за 1 рік, це складе 11 мільйонів гривень та 7,5 мільйонів гривень з 20 гральних автоматів за 1 рік. Тобто близько 135 мільйонів в рік йде на «розвиток» корупції та організованих злочинних групувань (ОЗГ) [1].

Основними, хто забезпечує прикриття з боку правоохоронців, є насамперед працівники органів Національної поліції та прокуратури, які навпаки мають забезпечувати виконання вимог закону про заборону грального бізнесу. Які б заходи для приховування свого бізнесу не здійснювали організатори гральних закладів, їх все ж з часом викривають органи внутрішніх справ. Тобто корумпованість грального бізнесу здійснює великий вплив на правоохоронні та інші уповноваженні органи, що, своєю чергою, створює загрози національній безпеці держави, збільшує рівень корупції та тіньової економіки.

Гральний бізнес через свою надприбутковість є одним із видів діяльності організованих злочинних груп. Кошти, здобуті незнаковим шляхом, вони використовують для фінансування інших видів своєї діяльності, що призводить до підвищення рівня організованої злочинності в цілому. ОЗГ також мають великі корупційні зв'язки з правоохоронцями, що практично унеможливляє виявлення, розслідування та розкриття вчинених ними злочинів. Отож, для підвищення викриття незаконних об'єктів грального бізнесу, потрібне кардинальне змінення та удосконалення правоохоронної системи держави [6].

Розглядаючи міжнародний ринок грального бізнесу, можна стверджувати, що заборона азартних ігор у країнах з слабкою структурою державних інститутів регулювання цієї сфери та високою корупцією є неефективним методом. Цей ринок переходить у тіньову діяльність і функціонує й надалі. Також це сприяє втраті значної кількості робочих місць, втраті капіталу через виїзд гравців, які зацікавлені у цій діяльності, до країн, у яких азартні ігри легальні, або використовують іноземні віртуальні казино для гри [5].

Інтернет-казино є ще одною формою здійснення грального бізнесу поза законом. Доступ до таких казино є набагато простіший, адже не потрібно йти

до спеціальних закладів. В Україні відповідальність за ведення даного виду діяльності є несуттєвою у порівнянні з країнами ЄС та США. Значна кількість віртуальних казино розташовані в офшорних зонах, тобто здійснюють свою діяльність незаконно, без ліцензій та без відповідного правового регулювання. Тому доцільно більшу увагу приділяти даному виду грального бізнесу та здійснювати правове регулювання відповідними службами, що будуть контролювати такі казино та виявлятимуть і протидіятимуть їхній незаконній діяльності.

Такий вид бізнесу існує та розвивається за рахунок людей, які у цьому зацікавленні. Але азартність гри може призвести до розладів особистості, до втрати розуміння різниці реальності свідомої та ігрової, тобто призводить до залежності – «лудоманії». Такі люди витрачають багато власних і чужих коштів на гру, адже їм подобається азарт. Багато з тих, хто згодом звертається у реабілітаційні центри, розповідають, що ця залежність в основному виникає разом із наркотичною, алкогольною. Тому вкрай важливо, окрім правової регламентації грального бізнесу відповідними установами, забезпечити перевірку гравців на лудоманію із засвідченням їхньої психологічної придатності до азартних ігор без заподіяння шкоди здоров'ю.

Отже, можна зробити висновок, що легалізація грального бізнесу має як негативні, так і позитивні аспекти. До позитивних ефектів слід віднести: розвиток туризму, створення нових робочих місць, додаткові значні надходження до бюджету від оподаткування даного виду діяльності, детінізація економіки, зменшення рівня корупції, зниження рівня злочинності та активності організованих злочинних групувань. Негативні наслідки легалізації грального бізнесу пов'язані з ймовірним поширенням ігрової залежності. Однак, на нашу думку, позитивні ефекти значно переважають негативні, тому ми відстоюємо позицію з підтримки легалізації грального бізнесу, однак при обов'язковому врегулюванні питання допуску до азартних ігор осіб, які не мають патологічної залежності від них. Ми переконані, що заборона грального бізнесу – це неефективний засіб захисту моральності та здоров'я населення, заборони використання власності на шкоду людині і суспільству.

Список використаних джерел

1. Чайка А., Соколов О., Стераж Т. Гравцям вийти із сутінків. Навіщо Україні легалізація грального бізнесу. URL: <https://www.unian.ua/society/10726749-gravcyam-viyti-iz-sutinkiv-navishcho-ukrajini-legalizaciya-gralnogo-biznesu.html> (дата звернення: 21.10.2019).
2. Про державні лотереї в Україні: Закон України від 06.09.2012 №5204- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 21.10.2019).
3. Пірнікоза П. В. Легалізація грального бізнесу в Україні: фіскальний та економічний аспекти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 11. С. 61-69.
4. Про заборону грального бізнесу в Україні: Закон України від 15 травня 2009 р. № 1334-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1334-17> (дата звернення: 21.10.2019).
5. Овчаренко А. Є. Легалізація грального бізнесу на теренах Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 4(2). С. 734-738.
6. Топорецька З. М. Гральний бізнес як один з основних видів діяльності організованих злочинних угруповань. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 134-141.